

УДК 615.451

САФЛОР – ПЕРСПЕКТИВНА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ

Федорчук В. Г., канд. с.-г. наук, доцент

Філіпова І. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Однією з перспективних олійних культур для вирощування в змінних природних умовах є сафлор, біологія якого повністю відповідає посушливим умовам Степу України. Ця олійна культура чудово вписується в місцеві сівозміни, завдяки чому сприяє диверсифікації сільськогосподарського виробництва.

В теперішній час, на світовому ринку сформувався стабільний попит на насіння та олію сафлору красильного, а їх вартість забезпечує високу прибутковість вирощування, проте недостатньо вивченими є питання технології вирощування цієї культури на поливних землях півдня України. Тому існує необхідність використання науково обґрунтованого комплексу агротехнічних заходів вирощування сафлору із застосуванням інформаційних засобів та комп'ютерних програм.

Сафлор розміщують в просапних клинах сівозміни. Кращими попередниками для нього є озимі та ярі колосові культури, які висіваються по парах або після багаторічних трав, а також просапні. Допустима розміщення сафлору після кукурудзи. Сафлор - добрий попередник для ярових колосових культур.

Основний і передпосівну обробку ґрунту такий, як під соняшник. В системі основного обробітку рекомендується проводити попередній мілкий обробіток (лущення, дискування) з подальшою глибокою відвальною оранкою на глибину 20-22 см.

Строки сівби передбачається одночасно з ярими колосовими культурами. Запізнення зі строками сівби на п'ять днів знижує врожайність до 25%, а на 12 днів майже на 50%. В кращі строки сівби врожайність насіння складає понад 10 ц/га. За даними дослідів, сафлор необхідно сіяти в ранні строки - в перші 4-5 днів весняних польових робіт. Оптимальна глибина заробки насіння сафлору 5-6 см. Сіють сафлор широкорядним способом з міжряддями 45 см, а на засмічених полях - 60-70 см. Норма висіву насіння складає 10-12 кг/га, на одному метрі рядка перед збиранням повинна бути 4-5 рослин при міжрядді 45 см і 6-7 рослин при міжрядді 60-70 см.

Догляд за посівами сафлору схожий на такий, як і за посівами соняшнику. Він полягає в післяпосівному прикочуванні, боронуванні до і після появи сходів у фазі двох-трьох пар справжніх листочків уперек рядків і 1-3 міжрядних культивувань (за необхідністю). Для знищення кірки застосовують ротаційну фрезу. Всі роботи по догляду повинні бути завершені до фази бутонізації сафлору.

Збирають сафлор прямим комбайнуванням, оскільки насіння при дозріванні не висипається. Проте при затягуванні строків початку збирання і перестої посівів відбувається обсіпання насіння від ударів лопатей жниварки по стеблу рослини.

Слід зауважити, що для програмування рівня врожайності насіння сафлору досліджуваних строків сівби був проведений перерахунок сум позитивних температур повітря в окремі роки проведення досліджень, які були співставлені з рівнями продуктивності рослин.

З використанням програмного комплексу STATISTICA проведено обробіток отриманих експериментальних даних та розроблена нейронна мережа продуктивності сафлору красильного залежно від природних та агротехнічних факторів.

Проведене моделювання свідчить про важливість впливу природних факторів сума ефективних температур повітря понад 10°C і тривалість сонячного саява.

Найбільша навчальна (0,2822) та контрольна (0,3555) продуктивність одержані у варіанті з сумою ефективних температур повітря понад 10°C . на другому місці знаходився варіант доз азотних і фосфорних добрив, на якому ці показники зменшились до 0,2734 та 0,3404, або на 3,1 і 4,2% відповідно. Навчальна, контрольна та тестова похибки були найвищими на першому варіанті (глибина основного обробітку ґрунту).

Секція «Сучасні системи землеробства та агротехнології в контексті зміни клімату»

УДК: 633.11(477.7)

ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКІВ НА УРОЖАЙНІСТЬ РІЗНИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Білоусова З. В., канд.с.-г.наук

Галілеєва В. С., студентка

Таврійський державний агротехнологічний університет

Загальновідомо, що найкращим попередником для пшениці озимої в умовах Південного Степу України виступає чорний пар, який дає можливість накопичити достатню кількість запасів продуктивної вологи для проростання насіння. Однак, у зв'язку зі змінами в структурі посівних площ, що спостерігаються останнім часом, в якості попередників для пшениці озимої